

Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze
w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu
o wybrane kompozycje literatury XX wieku.

Streszczenie pracy doktorskiej

Praca doktorska dotyczy problematyki wykonawczej i interpretacyjnej trzech kompozycji: *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Paula Hindemitha z roku 1943, *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Edisona Denisova napisanej w 1970 roku i *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Williama Albrighta z 1984 roku. Integralną częścią pracy doktorskiej jest płyta audio, zawierająca wyżej wymienione utwory, nagrane wspólnie z saksofonistą Bartłomiejem Dusiem.

Wszystkie trzy sonaty to formy, których treść muzyczna dla klasycznie wykształconego pianisty może odkrywać nieznane obszary interpretacyjne. Pod względem języka muzycznego kompozycje napisane są w sposób kontrastujący ze sobą a każda z nich otwiera przed pianistą-kameralistą przestrzeń, która w świetle klasyki repertuaru kameralnego może stanowić początek przekraczania swoich muzycznych granic.

Praca podzielona jest na pięć rozdziałów.

Rozdział pierwszy ukazuje muzykę kameralną jako zjawisko socjologiczno-muzyczne. Wskazuje na to, że wspólne wykonywanie muzyki towarzyszyło ludziom niemal od początku istnienia i jest zjawiskiem naturalnym. Ewolowało od zespołowych śpiewów wśród ludów pierwotnych, poprzez wyrażanie nim kultu religijnego, ostatecznie trafiając do domów, pałaców i sal koncertowych.

Rozdział drugi krótko opisuje twórcę saksofonu - Adolpha Saxa oraz nakreśla kontekst i genezę powstania instrumentu. Omawia również specyfikę jego brzmienia i w sposób ogólny charakteryzuje najistotniejsze pozycje literatury muzycznej, które w swoim składzie instrumentalnym zawierają saksofon.

Rozdział trzeci skupia się wokół problematyki *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Paula Hindemitha. Schematem ułożenia względem siebie czterech części: *wolna-szybka-wolna-szybka* kompozycja nawiązuje do formy sonat barokowych.

W jej interpretacji kluczową rolę pełni treść ukryta pomiędzy dźwiękami przez kompozytora. W części II utworu - *Lebhaft* - jeden z tematów zainspirowany jest kodem Morse'a. Jego rytm zawiera zaszyfrowaną przez Paula Hindemitha wiadomość - najprawdopodobniej nawiązującą do II wojny światowej - która brzmi "nikt nie może wiedzieć wszystkiego". Z kolei IV część sonaty - *Lebhaft* - oscylująca wokół dwóch kontrastujących tematów, porusza obszar filozoficzny związany z upływem czasu. Tematy przyszłości oraz przeszłości w początkowym fragmencie części pojawiają się oddzielnie w głosie saksofonu i fortepianu. W końcowych taktach prowadzone są w sposób równoległy przez oba instrumenty. Paul Hindemith przedstawia w ten sposób tezę mówiącą o tym, że język przyszłości powiązany jest ściśle ze zdobyczami przeszłości. Zachowując szacunek do każdej z epok jesteśmy bogatsi o wiedzę i doświadczenie.

Temat problematyki wykonawczej *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Edisona Denisova omówiony jest w rozdziale czwartym. Każda z trzech części: *Allegro*, *Lento* i *Allegro moderato* - oparta jest na systemie atonalnym, zawiera w sobie elementy punktualizmu, aleatoryzmu a przede wszystkim nawiązuje do stylu muzyki jazzowej. Te wszystkie aspekty wpływają na to, że sama kwestia przyswojenia sobie przez pianistę muzycznego tekstu jest jednym z najtrudniejszych wyzwania związanych z pracą nad utworem. Dynamika, artykulacja czy metrum, zmieniają się w sonacie niezwykle często, co w szybkim tempie wymaga olbrzymiej kontroli nad warsztatem pianistycznym. Kolejną trudnością utworu jest próba odnalezienia swobody interpretacyjnej i lekkości - charakterystycznej dla muzyki jazzowej - która w sposób naturalny powinna połączyć się z dokładnym wykonaniem przez pianistę wirtuozowskich pasaży i akordów.

Ostatnim z utworów, który znalazł się w obszarze badań opisanym w rozdziale piątym pracy doktorskiej jest *Sonata na saksofon altowy i fortepian* Williama Albrighta. Cztery części utworu: *Two-part invention*, *La folia nuova: a lament for George Cacioppo*, *Scherzo: Will'o the wisp* oraz *Recitativo. Mad Dance* kontrastują ze sobą nie tylko formą i nastrojem ale przede wszystkim ładunkiem emocjonalnym. Jest to kompozycja, która wymaga od wykonawców muzycznego ekstrawertyzmu - odnaleźć w niej można dynamikę ekstremalną oraz nieustającą zmienność nastrojów. Na szczególną uwagę zasługuje część druga kompozycji, która jest niezwykle osobista. To hołd złożony przez kompozytora swojemu zmarłemu przyjacielowi, George'owi Cacioppo. Z tego powodu emocje stają

się w niej niezwykle istotnym czynnikiem budowania interpretacji. Dla pianisty dużym problemem wykonawczym w utworze może być próba przekroczenia granic związanych z własną ekspresją muzyczną: przełożenie bardzo mocnych uczuć na brzmienie fortepianu i umiejętność "doniesienia" ich na koncercie czy podczas nagrania.

Trzy sonaty na saksofon altowy i fortepian: Paula Hindemitha, Edisona Denisova oraz Williama Albrighta, poruszają zróżnicowaną względem siebie problematykę wykonawczą. W zależności od niej oraz naturalnych predyspozycji pianisty, wykraczanie poza ustalone schematy muzyczne może trwać miesiącami lub być kwestią chwili. Kiedy wreszcie się to uda, satysfakcja i radość z poznawania na nowo siebie w muzyce jest olbrzymia. Stanowi motywację do dalszego rozwoju możliwości pianistycznych oraz mobilizuje do pracy nad odkrywaniem kolejnych niezbadanych obszarów muzycznych.

Mykola D's

Warszawa, dnia 21 stycznia 2019 r.

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Prof. Krystyna Makowska-Ławrynowicz

Dziedzina, sztuki muzyczne

Dyscyplina, instrumentalistyka

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

Recenzja pracy doktorskiej mgr Magdaleny Duś

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna w Katowicach, Wydział Wokalno-Instrumentalny, pismo z dnia 22 listopada 2018 roku na podstawie Uchwały Rady Wydziału (brak numeru uchwały) z dnia 14 stycznia 2016 roku. Zlecenie zostało podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2.)

Dotyczy

Uchwała Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 11 czerwca 2015 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek mgr **Magdaleny Duś** (data wystosowania pisma do Rady Wydziału nieznana) przewodu doktorskiego w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka

Uchwała Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 14 stycznia 2016 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta

W świetle Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1 - 3) Rada Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do nadesłanej Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego z dnia 11 czerwca 2015 roku dotyczącej wszczęcia przewodu doktorskiego oraz pisma Przewodniczącego Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach, Dziekana, prof.zw. dr hab. Feliksa Widerę z dnia 22 listopada 2018 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby jako recenzenta pracy doktorskiej pani **mgr Magdaleny Duś pt. „Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu o wybrane kompozycje literatury XX wieku”**, została dołączona stosowna dokumentacja.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt. 2, Rada Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej pani mgr Magdaleny Duś.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Magdalena Duś urodziła się 25 października 1983 roku w Przemyślu. Brakuje informacji na temat edukacji muzycznej kandydatki na etapie szkoły podstawowej i średniej. Ukończyła Akademię Muzyczną im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie

prof. Hanny Kryjak, otrzymując ocenę celującą. Brakuje informacji na temat edukacji w zakresie kameralistyki, co w mojej opinii ma istotne znaczenie biorąc pod uwagę kameralny profil działalności pianistki.

Magdalena Duś jest laureatką III nagrody Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Petara Konjovica w Belgradzie (2005), II nagrody (w duecie z Bartłomiejem Dusiem) XVIII Międzynarodowego Konkursu Muzyki Kameralnej w Łodzi (2013) oraz II nagrody (również duet z Bartłomiejem Dusiem) Międzynarodowego Konkursu Kameralnego Salieri-Zinetti w Veronie (2014).

Występowała jako kameralistka w ramach festiwali m.in "Kolory Polski", "Wszystkie Mazurki Świata", "Plus pour la Culture" w Luksemburgu, "Summerwinde Munsterland Internationales Holzblaser Festival" w Niemczech. Podczas obchodów Roku Chopinowskiego 2010 występowała w Polsce, Francji, Belgii, Luksemburgu i Gruzji.

Na szczególną uwagę zasługuje aktywność Doktorantki jako akompaniatora podczas krajowych i międzynarodowych konkursów instrumentalnych, na których od 2007 do 2014 roku otrzymała kilkadziesiąt nagród i wyróżnień dla pianisty akompaniatora.

W 2012 roku Magdalena Duś otrzymała nagrodę indywidualną dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej za szczególny wkład w rozwój edukacji artystycznej w Polsce.

W 2014 roku Doktorantka pracowała jako oficjalny pianista-korepetytor podczas International Hulsta Woodwinds Competition w Munster w Niemczech.

W grudniu 2012 roku ukazała się płyta duetu Magdalena Duś i Bartłomiejem Duś pt. „Malinconico” nagrana dla niemieckiego wydawnictwa *Classic Clips*. To znakomicie prezentująca się pod względem jakości wykonania pozycja, zawierająca utwory na saksofon i fortepian F.Poulenca, E.Satie, F.Decruck, C.Debussyego i R.Corniot. Całość utrzymana w bardzo nostalgicznej aurze, odpowiadającej tytułowi, imponuje współpracą kameralną dwojga artystów, a także kolorystyką brzmienia oraz bardzo kreatywnym użyciem agogiki.

W udokumentowanych ponad 90 koncertach (od 2007 do 2014 roku) Doktorantka przedstawiła bardzo zróżnicowany repertuar świadczący o wszechstronnych zainteresowaniach programowych.

Obecnie Magdalena Duś pracuje jako asystentka w Katedrze Kameralistyki Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, współpracuje również z Katedrą Instrumentów Dętych.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr **Magdaleny Duś** p.t. „Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu o wybrane kompozycje literatury XX wieku” składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera nagrania następujących utworów:

1. Paul Hindemith – Sonata na saksofon altowy i fortepian

cz.I Ruhig bewegt

cz.II Lebhaft

cz.III Sehr langsam

cz.IV Lebhaft

2. Edison Denisov – Sonata na saksofon altowy i fortepian

cz.I Allegro

cz. II Lento

cz. III Allegro moderato

3. William Albright – Sonata na saksofon altowy i fortepian

cz. I Two-Part Invention

cz. II „La follia nuova; a lament for George Cacioppo”. Chaconne

cz.III Scherzo; „Will o’the wisp”

cz. IV Recitativo i Mad Dance

Powyższe nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Katowicach w dniach 29-30 czerwca oraz 15 lipca 2018 roku. Doktorantka, podejmując tak wymagające przedsięwzięcie pianistyczne i kameralne, sprostała mu w znakomity sposób. Współgrające ze sobą: wszechstronna technika instrumentalna, wielobarwność brzmienia

instrumentu, z uwzględnieniem umiejętności imitujących tembr dźwięku saksofonu, imponująca precyzją metryczną oraz doskonałe planowanie czasu muzycznego obydwu artystów złożyły się na płytę CD o wyjątkowych walorach artystycznych. Wszechobecny w prezentowanej literaturze dwudziestowiecznej skomplikowany i nieoczywisty pierwiastek harmoniczny determinujący kształtowanie formalne, dynamiczne i agogiczne utworów, stawia przed wykonawcą wykształconym na gruncie pianistyki klasycznej wyzwanie ogromnej trudności. Tym większe uznanie należy się pianistce pani mgr Magdalenie Duś oraz jej muzycznemu partnerowi Bartłomiejowi Dusowi za niezwykle transparentną kreację stworzoną na bazie bardzo gęstych struktur muzycznych.

Wysoki poziom wykonawczy, zarówno pod względem instrumentalnym, jak i czytelności strukturalnej, prezentuje każda z zarejestrowanych *Sonat*. Duet, przy użyciu bardzo zróżnicowanych rodzajów artykulacji oraz wielostrukturalnego planu dynamicznego, w sposób niezwykle przekonujący buduje plan kulminacyjny całości utworów, przy jednoczesnym zachowaniu autonomicznej specyfiki każdej części.

Szczególnie zachwyciły mnie w swym kolorycie brzmieniowym – III część Sonaty Paula Hindemitha oraz Lento z Sonaty Edisona Denisova.

Podsumowując, pani Magdalena Duś znakomicie nawiązuje artystyczny dialog z partnerem w różnorodnym przekroju przez odmienne style muzyki kameralnej XX wieku na saksofon i fortepian. Wszelkie karkołomne trudności pianistyczne wydają się tylko zabawą w znakomicie wyposażonych rękach Doktorantki. Wyrazistość metryczna, przejrzystość artykulacji, mistrzowskie operowanie agogiką oraz autentycznie wyczuwalna fascynacja wykonawcza materiałem muzycznym w doskonały sposób przekładają się na znakomity rezultat artystyczny duetu.

Na część opisową pracy pt. „**Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu o wybrane kompozycje XX wieku**„ składają się prezentacje sylwetek kompozytorów, zarys tła historycznego dla rozwoju ich twórczości, analiza oraz bardzo rzetelna część badawcza poświęcona zagadnieniom wykonawczym. Treść pracy została usystematyzowana w następujący sposób:

Wstęp

Rozdział 1. Ewolucja zjawiska muzyki kameralnej

Rozdział 2. Specyfika saksofonu

2.1. Początki saksofonu w Europie

2.2. Wybrane utwory z literatury orkiestrowej i kameralnej zawierające w swoim składzie instrumentalnym saksofon

Rozdział 3. Sonata na saksofon altowy i fortepian Paula

Hindemitha

3.1. Język muzyczny Paula Hindemitha

3.2. Część I – *Ruhig bewegt*

3.3. Część II – *Lebhaft*

3.4. Część III – *Sehr Langsam*

3.5. Część IV – *Lebhaft*

Rozdział 4. Edison Denisov - Sonata na saksofon altowy i fortepian

4.1. Życie i twórczość Edisona Denisova – krótki opis

4.2. Problematyka wykonawcza i możliwości interpretacyjne *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Edisona Denisova

4.2.1. Część I – *Allegro*

4.2.2. Część II – *Lento*

4.2.3. Część III – *Allegro moderato*

Rozdział 5. William Albright – Sonata na saksofon altowy i

fortepian

5.1. Krótka charakterystyka stylu kompozytorskiego Williama Albrighta

5.2. Kierunki interpretacyjne oraz problematyka wykonawcza *Sonaty na saksofon altowy i fortepian* Williama Albrighta

5.2.1. Część I – *Two-Part Invention*

5.2.2. Część II – „*La follia nuova: a lament for George Cacioppo*”.

Chaconne

5.2.3. Część III – *Scherzo: „Will o’the wisp”*

5.2.4. Część IV – *Recitativo i Mad Dance*

Podsumowanie

Bibliografia

Doktorantka z ogromną wnikliwością, wskazującą na głębokie zaangażowanie badawcze, przybliży problematykę dwudziestowiecznej literatury na saksofon i fortepian. Opis składa się z pięciu rozdziałów zasadniczych, posiadających wiele podpunktów uzupełniających główny wywód, omawiających kolejno: zjawisko ewolucji muzyki kameralnej, specyfikę saksofonu oraz literaturę przeznaczoną na ten instrument na przykładzie wybranych utworów oraz problematykę wykonawczą i interpretacyjną sonat na saksofon altowy i fortepian Paula Hindemitha, Edisona Denisova i Williama Albrighta w oparciu o charakterystykę stylów każdego z kompozytorów. Praca napisana jest w sposób bardzo klarowny, z zastosowaniem jasnych i czytelnych sformułowań. Opis wybranych utworów przedstawia ich wnikliwą analizę zarówno formalną, jak i wykonawczą. Szczególnie cenne jest zwrócenie uwagi czytelnika na wszelkie trudności natury pianistycznej i kameralistycznej, stanowiące ważne wskazówki dla potencjalnych przyszłych wykonawców w tak skomplikowanym materiale strukturalnym i rytmicznym.

Na uwagę zasługuje również bogata bibliografia licząca ponad 24 pozycje książkowe oraz 2 źródła internetowe.

Praca niniejsza jest bardzo profesjonalnym źródłem wiedzy na temat dwudziestowiecznej twórczości na saksofon i fortepian, a tym samym dopełnieniem światowego renesansu formacji saksofon i fortepian w świadomości polskiego czytelnika.

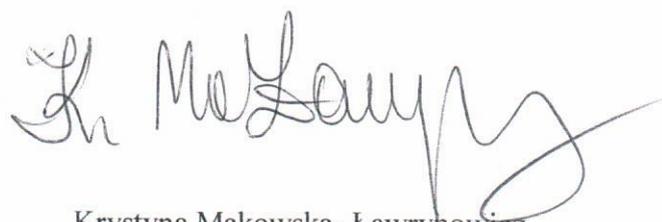
Konkluzja

Obie części pracy doktorskiej mgr Magdaleny Duś pt. „**Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu o wybrane kompozycje literatury XX wieku**” przedstawiają bardzo wysoki poziom zarówno artystyczny jak i merytoryczny. Na uznanie zasługuje wiele aspektów pracy, spełniających wysokie standardy zarówno pod względem teoretycznym, jak i wykonawczym. Zapis audio, dokonany z najwyższą dbałością o szeroko pojętą jakość, reprezentuje nie tylko znakomite wykonanie, z plastycznie przemyślaną kreacją artystyczną w oparciu o doskonałą

współpracę kameralną, ale również najwyższy poziom realizacji brzmienia, zarówno od strony instrumentalnej jak i akustycznej (transparentna przestrzeń dźwiękowa sali). Powyższa praca, poszerzająca zakres wiedzy na temat interesującej karty w światowej literaturze kameralnej, rzuca jednocześnie światło na tło historyczne i kulturowe będące źródłem dla oryginalności i nowatorstwa twórczości kompozytorskiej dwudziestego wieku. Tym samym treść pracy wpływa w sposób istotny na rozwój dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktorantkę.

Stwierdzam, iż Doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną i praktyczną w zakresie swojej dyscypliny. Praca doktorska pani mgr Magdaleny Duś w całej rozciągłości spełnia wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku oraz z dnia 03.10.2014 roku (Dz.U. z 2014 poz.1383) (z późniejszymi zmianami).

Pracę niniejsza przyjmuję.

Krystyna Makowska- Ławrynowicz

Prof. zw, dr. hab.

Uniwersytet Muzyczny

Fryderyka Chopina w Warszawie

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Wydział Wokalno-Instrumentalny, Pismo Pana Dziekana prof. zw. dr hab. Feliksa Widery, zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr. 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07. 2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2), oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2014 poz. 1383)*

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 11. czerwca 2015 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pani magister Magdaleny Duś (wówczas Magdaleny Wojciechowskiej) przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 25. października 2018 roku w sprawie:

- wyznaczenia nowego recenzenta w przewodzie doktorskim Pani magister Magdaleny Duś

Zgodnie z *art. 6 ust. 1,3 Ustawy z dnia 14. marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule z zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595, z późn. zm.)* Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 11. czerwca 2015 roku 45 osób, 25. października 2018 roku liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 56.

Na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 11. czerwca 2015 roku obecnych było 23 uprawnionych członków, co stanowiło kworum. Oddano 23 głosy, w tym 23 za wszczęciem przewodu doktorskiego, nie oddano żadnego głosu przeciwnego, ani nikt nie wstrzymał się od głosowania. Na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 25. października 2018 roku obecnych było 31 uprawnionych członków, co stanowiło kworum. Oddano 30 głosów, w tym 30 za wyznaczeniem mojej osoby jako

nowego recenzenta przewodu doktorskiego, nie oddano żadnego głosu przeciwnego, ani nikt nie wstrzymał się od głosowania.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady Wydziału, Pana Dziekana prof. zw. dr hab. Feliksa Widerę pisma z dnia 22. listopada 2018 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem w przewodzie doktorskim Pani magister Magdaleny Duś, zostały dołączone:

- Dokumentacja złożona przez doktoranta wraz z pracą doktorską,
- Uchwały Rady Wydziału z dnia 11. czerwca 2015 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego oraz o wyznaczeniu Pani Profesor dr hab. Teresy Baczewskiej na promotora w przewodzie doktorskim
- Uchwały Rady Wydziału z dnia 14 stycznia 2016 roku w sprawie wyznaczenia Pani Profesor Krystyny Makowskiej - Ławrynowicz i Pana Profesora Andrzeja Tatarskiego na recenzentów w przewodzie doktorskim,
- Uchwały Rady Wydziału z dnia 25. października 2018 roku w sprawie odwołania recenzenta w przewodzie doktorskim w osobie Pana Profesora Andrzeja Tatarskiego,
- Uchwały Rady Wydziału z dnia 25. października 2018 roku w sprawie wyznaczeniu nowego recenzenta w przewodzie doktorskim w mojej osobie
- Protokoły z posiedzenia Rady Wydziału.

Stwierdzam, że w świetle *Ustawy z dnia 14. marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt 1 i 2*, Rada Wydziału Wokalno- Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego Pani magister Magdaleny Duś (Wojciechowskiej) i wyznaczeniu promotora w osobie Pani Profesor Teresy Baczewskiej oraz o wyznaczeniu recenzenta w osobie Pani Profesor Krystyny Makowskiej – Ławrynowicz i wyznaczeniu, a potem odwołaniu recenzenta w osobie Pana Profesora Andrzeja Tatarskiego i powołaniu mojej osoby na recenzenta przewodu doktorskiego.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pani magister Magdalena Duś urodziła się 25. października 1983 roku w Przemyślu. W 2006 ukończyła z wyróżnieniem i oceną celującą Akademię Muzyczną im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie fortepianu Pani profesor Hanny Kryjak. Podczas studiów brała udział w konkursach i była ich laureatką, m.in.:

- W 2004 roku została półfinalistką Międzynarodowego Konkursu Bedricha Smetany w Pilźnie,
- W 2005 roku zajęła III miejsce na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Petara Konjovica w Belgradzie.

Pani Magdalena Duś jest aktywną kameralistką, jej pasją wydają się być utwory kameralne z instrumentami dętymi- jej liczne nagrody i wyróżnienia na ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach dotyczą właśnie tej specjalności i potwierdzają profesjonalizm artystki. Występowała jako solistka i kameralistka w szeregu koncertów w Polsce, ale i Niemczech, Francji, Belgii, Włoszech, Luksemburgu i Gruzji.

Współpraca z Panem Bartłomiejem Dusiem (artyści utworzyli duet „Magduś”) zaowocowała:

- Nagraniami płyty CD „*Malinconico*” (Classic Clips: LC14871, CLCL123) (2012)
- II Nagrodą na Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Łodzi (2013)
- II Nagrodą na Międzynarodowym Konkursie Kameralnym Salieri- Zinetti w Veronie (2014).

Jako kameralistka koncertowała m. in. z Davidem Walterem, Christophem Hartmannem, Christianem Hommelem, Michaelem Koflerem, Florent Heau, Arno Bornkampem.

Pani magister Magdalena Duś jest asystentką w Katedrze Kameralistyki swojej macierzystej Uczelni, współpracuje z Katedrą Instrumentów Dętych.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani magister Magdaleny Duś pt. „*Specyfika faktury fortepianowej i jej koncepcje wykonawcze w muzyce kameralnej na saksofon i fortepian w oparciu o wybrane kompozycje literatury XX wieku*”, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD (nośniku elektronicznym) oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem.

Dzieło artystyczne zawiera utrwalone przez Doktorantkę:

- „*Sonatę na saksofon altowy*” Paula Hindemitha,
- „*Sonatę na saksofon altowy i fortepian*” Edisona Denisova,
- „*Sonatę na saksofon altowy i fortepian*” William Albrighta.

We wszystkich utworach partię saksofonu wykonuje Pan Bartłomiej Duś.

Nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach przez reżysera nagrania Pana Przemysława Schellera.

Pomysł, by w pracy doktorskiej zająć się problematyką wykonania partii fortepianu w trzech sonatach na saksofon altowy jest trafny. Doktorantkę od kilkunastu już lat fascynuje literatura kameralna związana z instrumentami dętymi, a szczególnym zainteresowaniem Pani Magdaleny Duś wydają się być kompozycje nowsze. Dobór repertuaru jest bardzo dobrze przemyślany- przedstawione dzieło artystyczne jest niezwykle interesujące.

Płytę otwiera **Sonata Paula Hindemitha** z 1943 roku. Jest to najbardziej „klasyczna” kompozycja spośród wykonywanych przez Doktorantkę. Dzieło ma niewielkie rozmiary, choć składa się z czterech części. Koncepcja wykonawcza jest przemyślana, spójna i konsekwentnie przeprowadzona.

Dzieło zaczyna część „*Ruhig bewegt*”. Pani magister Magdalena Duś niezwykle rzetelnie stara się przestrzegać wszelkich oznaczeń kompozytorskich, jest świadoma wagi każdego z nich przy tak oszczędnym zapisie kompozytora. Zwraca uwagę duża świadomość artystki w zakresie kształtowania formy. Przy słuchaniu dzieła z materiałem nutowym (załączonym przez Doktorantkę) można by ewentualnie rozważać zasadność użycia przez Nią delikatnego zwolnienia w taktach 12 i opóźnienia pierwszej wartości taktu 13- w moim odczuciu brak tego zabiegu spowodowałby bardziej elizyjne przejście w solo fortepianu w taktach 13. w taktach 24. można by zastosować większe legato w partii prawej ręki.

Ciekawym pomysłem wykonawczym Pani Magdaleny Duś jest zastosowanie pauzy generalnej między taktami 36, a 37. Zabieg ten podkreśla budowę formalną części (wyprzedza code), zwiększa ekspresję.

Część II, „*Lebhaft*”. Kompozytor zastosował dynamikę *forte* w przeprowadzeniu jej pierwszego, niezwykle charakterystycznego fragmentu. Artyści silnie kontrastują obie części i jest to jak najbardziej zasadne. Zastanawia mnie jednak użyta przez Panią Magdalenę Duś artykulacja lewej

ręki- jest to raczej staccato. W partyturze nie ma takiego oznaczenia. Wydaje mi się, że bardziej eleganckie mogłoby być użycie non legato w partii lewej ręki- zastosowanie tak aktywnej artykulacji, jak zrobiła to Doktorantka zaburza nieco ważność przekazu, a więc linię tematu w głosie saksofonu. Kompozytor w dalszym przebiegu części używa artykulacji staccato, a więc można przypuszczać, że nie zastosowanie tego znaku artykulacyjnego na początku części jest zamysłem kompozytorskim, a nie przypadkiem. W taktach 35 i dalszych artystka mogłaby zróżnicować partię lewej i prawej ręki, bardziej uważnie respektując artykulację proponowaną przez kompozytora- temat powinien być zagrany dłuższą artykulacją, akompaniament tematu staccatem.

Wę fragmencie od taktu 124 do 135 Pani Magdalena Duś używa znów zbyt krótkiej artykulacji, niektóre z wartości są urwane. Użycie w tym fragmencie dłuższej, spokojniejszej artykulacji spowodowałoby jeszcze lepsze skonstrastowanie z następującym po niej fragmentem, wykonanym wręcz brawurowo przez Doktorantkę. Temperament artystyczny artystki zdaje się czasem przeważać nad jej liryczną stroną- legato w takcie 167 jest niewystarczające, by frazę zarysować dłuższą linią, w takcie 175 fortepian też mógłby już nie być aż tak aktywny, zwłaszcza gdy saksofon kończy już swoją muzyczną myśl.

Część III- „*Sehr langsam*”. Artyści świetnie budują nastrój, fortepian niezwykle czujnie dopasowuje się dynamiką do saksofonu, choć znów trochę brakuje legata w solu fortepianu, brzmienie jest nieco surowe. Może jest to zabieg celowy, chęć podkreślenia nawiązania do tradycji w estetyce kompozytorskiej Hindemitha, autorka opisu swojego dzieła jednak nie wspomina o tym.

Część IV jest poprzedzona poematem autorstwa kompozytora. Pani magister Magdalena Duś wyjaśnia jego znaczenie w opisie dzieła artystycznego. Wydaje mi się, że byłoby to niezwykle cenne, gdyby Doktorantka przetłumaczyła wiersz i przy swojej- jak mi się wydaje- mocnej osobowości scenicznej wprowadziła tradycję jego recytacji (wzorem krajów niemiecko i angielskojęzycznych) podczas wykonań koncertowych na polskich scenach.

Po poemacie następuje „*Lebhaft*”, długie wprowadzenie fortepianu. Użycie bardziej aktywnego frazowania i legata mogłoby korzystnie wpłynąć na ten fragment- przy zastosowanej przez Panią Duś artykulacji zyskuje się jednak podkreślenie jej motoryczności. Dobrym pomysłem jest zatrzymanie pedałem basu w t. 85- zabieg ten zwiększa i uatrakcyjnia brzmienie tego fragmentu. Sonata Paula Hindemitha jest wykonana przez Doktorantkę w sposób bardzo dobry- myślenie formą utworu, kształtowanie narracji, budowanie napięć, gra zespołowa- zasługują na uznanie. Artystka jest świadoma fascynacji kompozytora poprzednimi epokami, w opisie zwraca uwagę na związki Autora z barokiem, czy sztuką renesansu.

Błędem niestety jest stwierdzenie, że Sonata została przez kompozytora napisana w 1939 roku na althorn, po czym w roku 1943 została zaaranżowana na saksofon altowy. W 1939 roku została napisana przez Paula Hindemitha „Sonata na waltornię”, a w 1943- omawiana tu „Sonata na althorn”, wydana po raz pierwszy przez wydawnictwo Schott z adnotacją (zaaprobowaną przez kompozytora), że jest przeznaczona również na saksofon altowy.

Kolejny utwór, „**Sonata**” **Edisona Denisova** to prawdziwe wyzwanie! Pani Magdalena Duś bez wątplenia wychodzi z pojedynku z tym niezwykle trudnym dziełem zwycięsko. Sama materia muzyczna, rozplątanie łamigłówek skomplikowanych struktur jest niezwykle trudne. Pani magister Duś nie tylko rozwikłała łamigłóvkę partytury- ona uczyniła ten utwór fascynującym. Nagrania słucha się z niesłabnącym zainteresowaniem, jakby się czytało najciekawszą, wielowątkową powieść. Słuchając po raz kolejny – zachwyty nie maleje, a uznanie dla sztuki interpretacji rośnie. Świetna artykulacja, przemyślany plan dynamiczny, znaczenie pauz, relacje planów- wszystko to nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Interpretacja i realizacja wzorcowa.

Sonata Wiliama Albrighta powstała w 1984, jest więc utworem skomponowanym stosunkowo niedawno. Jej klasa jednak spowodowała, że stał się to niemal utwór obowiązkowy dla współczesnych saksofonistów.

Pani Magdalena Duś wnikliwie analizuje dzieło w opisie swojego nagrania- jej podejście do rozumienia formy, koncepcji kompozytorskich jest w pełni profesjonalne. Analiza formalna dzieła nie budzi zastrzeżeń, co jest w wypadku tej Sonaty osiągnięciem, gdyż forma tego utworu jest dość skomplikowana. Albright w okresie powstania tej sonaty łączył wiele różnych, pozornie oddalonych i kontrastujących ze sobą elementów. Właściwe odczytanie logiki ich zestawienia jest kluczem do prawidłowej interpretacji dzieła. Pani Magdalena Duś sprostała temu zadaniu. Zarówno nagranie, jak i jego opis prezentują wysoki poziom artystyczny, merytoryczny Doktorantki.

Ewentualne zastrzeżenia interpretacyjne dotyczyć mogą jedynie detali- np. w *pierwszej części* Autorka pracy nie respektuje oznaczenia „*pedale sempre*” (t. 1), a później „*senza pedale*” (t. 16). Zastosowanie oznaczeń kompozytora moim zdaniem mogłoby wprowadzić ciekawszy efekt. W części pierwszej, fragment „B” (t. 44) kompozytor sugeruje użycie dynamiki *piano-mezzo forte* w partii lewej ręki, Pani magister używa tu mocniejszej dynamiki- powoduje to jednak ciekawy efekt rodzaju kontrapunktu do partii saksofonu i partii prawej ręki, które fakturalnie są ze sobą bardziej związane. Artyści dodają małe zwolnienie przed ostatnim, kadencyjnym fragmentem pierwszej części sonaty- dla narracji i utrzymania wysokiego stopnia napięcia zabieg ten wydaje się nietrafiony.

Część druga Sonaty Albrighta jest wykonana starannie, dobrze oddany przez Artystów jest jej styl. Ta część ma najbardziej przejrzystą budowę, jest też najmocniej związana z tradycyjnymi formami- jest to rodzaj chaconny w formie wariacji, przełamana niejako zdobyczami kompozytorskimi XX wieku, m.in. atonalnością. Autorka dysertacji dobrze analizuje formę, zna pochodzenie chaconny, jej charakter. W opisie mogłaby rozszerzyć jeszcze analizę utworu o poszukiwania elementów chaconny- forma bowiem tej części niejako zależy od obecności lub braku materiału melodycznego chaconny. Autorka porusza to zagadnienie, ale go nie wyczerpuje.

Koda części jest wykonana przez Artystów wręcz zjawiskowo- użyte kolory, przywołanie w opisie i kształtowanie melodyki na wzór arii barokowej- jak najbardziej zasadne. Znane jest porównanie tego fragmentu z „Lamentem Dydony” Purcella, teoretycy określają ten fragment, jako „złożenie do grobu”. Piękno wizji obojga muzycznych partnerów nie jest niestety doprowadzone bezbłędnie do końca tej części. Dziwią niedokładności rytmiczne końcowego fragmentu 90-98, które burzą nieuchronnie następujące po sobie „kroki” tej XX-wiecznej chaconny.

Część III. Scherzo „Will o’the wisp”. Kolejna fantastyczna część w wykonaniu Pani Magdaleny Duś i znów- interpretacja niezwykle głęboko przemyślana, artystka stosuje świetną artykulację, dostosowuje plan dynamiczny do partii saksofonu, pomimo gęstego zapisu partii fortepianu udaje jej się utrzymać przejrzystość i wrażenie drgania tytułowych „błędnych ogni”.

Część IV to prawdziwy muzyczny fajerwerk - podsumowanie sonaty i niemalże przegląd wielu z zastosowanych wcześniej pomysłów, jazz, atonalność, taniec, wirtuozeria. Pani magister Magdalena Duś idzie przez utwór z impetem i pasją, łącząc wszystkie te elementy w fascynującą całość.

Pani Magdalena Duś w opisie swojego dzieła artystycznego, oprócz wnikliwej analizy wykonawczej nagranych utworów ukazuje muzykę kameralną jako zjawisko socjologiczno-muzyczne, opisuje saksofon- jego specyfikę i krótką historię tego instrumentu. Każde z wykonanych dzieł jest przez Autorkę szeroko opisane. Doktorantka krótko rysuje sylwetki kompozytorów, zajmując się tym, co najistotniejsze- samymi utworami i licznymi problemami, których sposoby rozwiązania opisuje. Koncepcja płyty i jej opis są spójne, argumentacja celna, sposób myślenia o interpretacji wzorowy.

Doktorantka jest artystką o charyzmatycznej osobowości- jej interpretacji słucha się z wielkim zainteresowaniem, opis dzieła udowadnia ponadto, że jest to artystka o wnikliwym umyśle badawczym, która stara się dogłębnie zrozumieć intencje kompozytora, by być jeszcze lepszym muzykiem.

Dorobek artystyczny

Dorobek artystyczny Pani Magdaleny Duś, mimo młodego wieku jest znaczący. Doktorantka jest zapraszana na liczne koncerty w kraju i zagranicą, zarówno jako kameralistka, jak i jako solistka (szczególnie w roku jubileuszu chopinowskiego Panią Magdalenę Duś wielokrotnie zapraszano na solowe koncerty w kraju i zagranicą).

Jej praca jako kameralistki koncentruje się na literaturze instrumentów dętych. Tu podziw budzą jej dokonania w wymagających wielkiego profesjonalizmu swoistych muzycznych maratonach - jak np. w Europejskim Forum Klarinetowym, gdzie w ciągu 3. dni Pani Magdalena Duś zagrała 6 koncertów z 6. czołowymi klarncistami europejskimi, wykonując za każdym razem inny program; czy dokonania Doktorantki jako pianisty „konkursowego” w Huelsta Woodwinds Competition w Muenster. Pani Magdalena Duś jest laureatką niezliczonych nagród dla wyróżniającego się pianisty – kameralisty w konkursach instrumentów dętych, a także wykonawcą partii fortepianu w płycie „Malinconico” dla niemieckiej wytwórni Classic Clip.

KONKLUZJA

Pracę doktorską Pani magister Magdaleny Duś w postaci nagranej płyty i jej opisu, oceniam bardzo wysoko. Jedną z wykonywanych sonat – niezwykle wymagająca Sonata Denisova w moim odczuciu może uchodzić za interpretację wzorcową. Doktorantka wnosi więc niewątpliwie znaczący wkład w rozwój dziedziny sztuk muzycznych spełniając bez zastrzeżeń wymagania *art. 13. Ust. 1 Ustawy z dnia 14.03. 2003 roku.*

Pracę doktorską Pani magister Magdaleny Duś przyjmuje .

